

Gemeente van Christus,

'De bijbel geeft antwoord op al uw vragen!'

'Het geloof is een oplossing voor al uw problemen'.

'Als je werkelijk gelooft in God en in Jezus zullen al je vragen worden beantwoord...'

Kent u deze stemmen? Sommige mensen denken echt dat het zo is. Ze vertellen het op evangelisatiebijeenkomsten en televisieprogramma's die gaan over grote veranderingen. Mensen die in één keer het licht zien en waar als bij een wonder alles in één keer anders is... Misschien zijn het wel mensen, zoals u en ik, die het vooral heel erg hopen, er heel erg naar verlangen: antwoord op de laatste vragen. Antwoord op de vragen: 'wat is de zin van mijn leven, wat is de zin van mijn lijden?' 'Waarom overkomt me dit?' 'Waarom die onzekerheid, waarom die zorg, waarom die pijn...?'

Er zijn mensen die antwoorden geven, met de bijbel in de hand: je lijden in een straf op de zonde. Of: je zorgen zijn om je gehoorzaamheid te leren. Of: God heeft een plan met je leven en helpt je in je leven met aanwijzingen in de vorm van aanmoedigingen of juist corrigerende ervaringen. Het heeft allemaal zin! Of: wij kennen alleen de onderkant van het borduurwerk, met de wirwar van draden en losse eindjes... maar God ziet de bovenkant en die is prachtig... Allemaal antwoorden, grote antwoorden, geruststellende antwoorden! En zo wordt dan de bijbel het boek van de antwoorden.

Dan moet ons het vanmorgen toch bijzonder tegenvallen dat we vooral heel veel *vragen* horen: Het gedeelte dat we lezen eindigt met een spervuur van vragen van de kant van Jezus:

'Waarom praten jullie erover dat je geen brood hebt?

Begrijpen jullie het dan nog niet en ontbreekt het jullie aan inzicht?

Zijn jullie zo hardleers?

Hebben jullie ogen, maar zien niets?

Hebben jullie oren, maar horen niet?

Weten jullie dan niet meer hoeveel manden vol brokken brood jullie hebben opgehaald toen ik vijf broden brak voor vijfduizend mensen?'

– 'Twaalf', antwoordden ze.

'En toen ik zeven broden brak voor vierduizend mensen, hoeveel manden vol stukken brood hebben jullie toen opgehaald?'

– 'Zeven', antwoordden ze.

'Begrijpen jullie het dan nog niet?'

Allemaal vragen! Het lijken retorische vragen, vragen die niet op antwoord wachten, omdat het antwoord wel duidelijk is. Maar is dat zo? Zoveel vragen op een rij komen we nergens in het evangelie tegen... wat is hier aan de hand? Het is alsof Jezus hier vooral de *vragen* wil laten klinken. Noch de discipelen, noch de schrijver van dit evangelie komen aan antwoorden toe... Zouden wij het antwoord wel kunnen geven?

Laten we eens wat beter gaan lezen – waar gaan deze vragen over? Het gesprek vindt plaats in de boot waarmee Jezus en de discipelen voortdurend van de ene plek naar de andere varen op het meer van Gennesaret. Even daarvoor had Jezus een gesprek gehad met Farizeeën, die hem weer eens kritisch bevroegen en van hem 'een teken uit de hemel' verlangden. Dat is een vreemde vraag, want even daarvoor was er juist weer een bijzonder wonder gebeurd, de tweede wonderbaarlijke broodmaaltijd, waarbij een grote menigte mensen genoeg eten bleek te hebben na het breken en verdelen van maar 7 broden... Het gebeuren telde kennelijk voor de Farizeeën niet mee, ze wilden een *echt* teken uit de hemel!

Jezus wordt moedeloos van de Farizeeën en van hun vraag naar een teken uit de hemel. Hij zucht diep en zegt dat 'dit soort mensen' in het geheel geen teken zal ontvangen. Hij laat ze achter, maar blijft bezig met de zaak. Terwijl de discipelen zich plotseling druk maken over het feit dat ze geen brood bij zich hebben (behalve één), waarschuwt Jezus hen voor 'dit soort mensen' en voor hun manier van denken. Hij noemt dit het 'zuurdesem van de Farizeeën en het zuurdesem van Herodes'. Maar een gesprek wil het niet worden, de leerlingen blijven zich maar zorgen maken over het gebrek aan brood aan boord. Ze luisteren niet naar Jezus' waarschuwende woorden. En dan komt het spervuur van vragen: 'Begrijpen jullie het dan niet?'

Alles komt samen in die boot: het wonder van de broden, het ongeloof van de Farizeeën en de zorg van de discipelen over het gebrek aan brood... alles komt samen en het is alsof Jezus vraagt: zien jullie nu werkelijk het verband niet? Je hebt nu geen brood genoeg / je hebt gezien wat er gebeurde toen ik het weinige brood dat we hadden heb gebroken en verdeeld, de eerste keer en de tweede keer / je hebt gezien hoe de Farizeeën daarop reageren, je weet van de manier waarop Herodes heeft gereageerd op mij... leg dat alles nou eens bij elkaar en zie wat het betekent voor jullie... *zie het dan!*

Ziet *u* het al? Zien *wij* het al? Ik weet niet of u van cryptogrammen houdt? Maar soms snap je helemaal niet wat de verschillende dingen in zo'n cryptisch zinnetje met elkaar te maken hebben, totdat je plotseling ziet hoe je de woorden moet begrijpen en hoe ze wèl samen een betekenis hebben. Zo lijkt ook dit verhaal een soort cryptogram: het broodwonder, de Farizeeën, Herodes, het gebrek aan proviand aan boord... wat heeft het met elkaar te maken. En Jezus blijft maar vragen: zie je het nog niet? Ben je ziende blind en horende doof?

Zo voelen wij ons vaak, is het niet? – alsof ons de samenhang ontgaat. Als we de bijbel lezen, als we de loop van ons leven overzien, als we de onverwachte gebeurtenissen van ons leven overdenken: wat is de samenhang, wat is de betekenis?

De discipelen worden door Jezus uitgedaagd, bijna gedwongen, om er over na te denken. *In de boot*. Net als de keer dat het zo stormde en Jezus ook die prangende vraag stelde: hebben jullie zo weinig geloof?' In de boot komen dingen samen en in de boot worden de vragen persoonlijke vragen. De boot die ze steeds gebruikten om uit de greep van de menigte te blijven. Eerst is de boot in het Marcusevangelie een soort drijvend podium, dat het Jezus mogelijk maakt om zijn verhaal te vertellen zonder verdrongen te worden (3:9 / 4:1). Maar steeds vaker is de boot een vluchtmiddel en wordt er in één adem gezegd dat Jezus en de discipelen zich aan de menigte wilden onttrekken door met de boot over te steken. In de boot heeft Jezus gesprekken met zijn leerlingen – daar gaat het alleen over *Jezus en hen...* In de boot ben je niet meer een onderdeel van de massa, in de boot kun je even afstand nemen en de verbanden zoeken. Net als bij ons de vakantie, of de zondag...

De boot verbindt in het evangelie de verhalen aan elkaar. In de drukte van de gebeurtenissen van alle dag, in de hectiek van het bedrijf, tussen de mensen, ontgaat je vaak het verband, leef je aan de dingen voorbij, zie je niet hoe het één met het ander te maken kan hebben. De boot verbindt in dit verhaal het broodwonder, de reactie van de Farizeeën en de actuele zorgen van de leerlingen. Jezus brengt met zijn vragen alles samen en vraagt: zien jullie het nu? Zien jullie nu wat het voor jullie betekent?

Kunnen wij zien wat het in het verhaal zou moeten betekenen? Kunnen wij de vragen van Jezus nu wel beantwoorden?

Eerst is er *het broodwonder*. Tot twee keer toe bleek weinig brood genoeg te zijn als het in dankbaarheid werd gedeeld... is dat de boodschap aan de leerlingen? 'Jullie hebben een brood en noemen dat niets. Maar als je het gaat delen, als je het gaat breken zal ook dit ene brood weer blijken genoeg te zijn'. Wie bang is te weinig te hebben, zal nooit genoeg krijgen / wie deelt van het weinige dat hij heeft, deelt in de overvloed...

En dan die *Farizeeën* die een teken uit de hemel verwachten. Wat willen ze dan? Ze hebben gezien hoe duizenden werden gevoed door een paar broodjes. Ze hebben genezingen en bevrijdingen van demonen gezien. Wat verlangen ze meer? Het lijkt wel alsof ze zich helemaal niet willen laten overtuigen, alsof hun conclusies bij voorbaat al getrokken zijn. Het is alsof ze er alles aan doen om Jezus op afstand te houden, om zich vooral niets van hem te hoeven aantrekken. Aan dit soort mensen kan geen teken gegeven worden, geen enkel teken is genoeg.

Jezus zegt tegen zijn leerlingen: hoed je voor de zuurdesem van de Farizeeën – hun denken kan besmettelijk zijn. Wie eerst bewijs wil hebben voor hij geloven kan, zal nooit kunnen geloven.

Wie niet van plan is zich te laten raken door God, zal altijd redenen vinden om buiten schot te blijven. Jezus had deze manier van leven al eerder ontmaskerd bij de Farizeeën: ze zeggen volgens de wetten van God te leven, maar door alle regeltjes eromheen zorgen ze ervoor dat het *hèn* niet werkelijk raakt. En doordat ze vooral bezig zijn met de uitwendige reinheid en onreinheid, blijven de onreine drijfveren van hun eigen hart onzichtbaar...

Wie maar op de geringste manier dit denken toelaat, is besmet. Net als zuurdesem: een beetje is genoeg om het hele brood te laten gisten! Kennelijk dreigt dat gevaar nu levensgroot bij de discipelen: ze hebben de wonderen meegemaakt, ze hebben ze zelf gedaan toen Jezus hen uitzond, twee aan twee... maar ze dreigen het verband met hun eigen leven te vergeten. Het gaat over de *anderen*, het gaat niet meer over hun eigen leven, waarin ze zich alleen nog maar druk maken over tekort aan proviand! Daarom blijft Jezus hen vragen: 'Zien jullie dan niet, zijn jullie ziende blind en horende doof?'

En hetzelfde geldt voor het zuurdesem van *Herodes*, deze vreemde spirituele koning. Hij geloofde van alles: dat Jezus de reïncarnatie van de door hem vermoorde Johannes de Doper was, dat Johannes de Doper 'een rechtvaardig en heilig man was' (6:20). Hij luisterde graag naar Johannes de Doper, al bracht het hem ook veel onrust... deze man had interessante gedachten. Maar het was een vrijblijvende manier van geloven. Want hij beschermde Johannes, *nadat* hij hem gevangen had laten zetten, en toen hij in een dronken bui bekoord raakte door een sensuele dans van zijn nichtje, liet hij – o allicht, met grote tegenzin, maar toch! – Johannes de Doper onthoofden...

Ook dat is een manier van denken en een manier van geloven die werkt als zuurdesem: van alles geloven, over God, de wereld, de eindtijd, de engelen of over reïncarnatie en het bestaan van nimfen... maar als het er op aan komt maak je je keuzes uit berekening. Een geloof zonder gevolgen, vrijblijvendheid troef. Geloven zonder verband met je eigen dagelijkse leven. Heel effectief om uiteindelijk jezelf buiten schot te houden. Zuurdesem van de gevaarlijke soort.

Jezus waarschuwt: zelfs deze leerlingen, die toch waarachtig niet vrijblijvend leven – ze volgen Jezus en hebben hun leven daar helemaal op ingericht! – dreigen besmet te raken als ze niet hier en nu, in de boot, zonder brood, begrijpen dat het over *hen* gaat! Zie dan het verband, schreeuwt Jezus ze bijna toe: zie dan dat je duizend keer kunt geloven dat ik de Messias ben, duizend keer kunt geloven dat ik alles kan, maar als dat niets te maken heeft met je dagelijkse zorg voor het bestaan... dan is het zinloos!

Weten we dan nu het antwoord? Is het antwoord: de leerlingen hoeven helemaal geen brood mee te nemen, want Jezus zorgt voor hen? Ik weet het niet. De ene keer zegt Jezus hen dat ze op pad moeten gaan zonder brood: 'neem niets mee, geen brood, geen reistas en geen geld, alleen een stok...' (6: 8)- de andere keer zegt Jezus dat zij de schare moeten voeden (6:37). Een eenduidig antwoord is ook hier door ons niet te geven. *Kennelijk gaat het niet om het juiste*

antwoord. Kennelijk gaat het om de vraag: begrijp je waar het over gaat? Begrijpen jullie dat dit over jullie gaat? 'Die man, dat bent u!' (2 Samuël 12: 7)

De bijbel, het boek van alle antwoorden? Vandaag horen we iets anders. We worden de nieuwe week ingestuurd met vragen. Zeven keer – om gek van te worden! – vraagt Jezus: zien jullie het dan niet? Kennelijk is dat de vraag die we mee moeten nemen: *zie jij het, ziet u het?*

Kijk naar je leven, zie wat je krijgt en wat je meemaakt, lees waar de bijbel vandaag openligt, hoor wat er tot je gezegd wordt. Lees de liederen, zing ze met je hart... en zie het dan! Zie dat het over jou gaat, zie dat het verband houdt met jouw leven. Hou het niet buiten je door de regeltjes! Verlies je niet in theorieën en theologische debatten, maar laat je raken! Kijk dan, kijk dan goed – *'zie je het dan nog niet?'*

Amen